

Filmfond Västernorrland

Beslutsunderlaget grundar sig på slutsatser från EU-projektet Etablering filmfond och stärkt filmnäring i Västernorrland 2016-2020.

Filmfond Västernorrland

Bakgrund

Positiv filmutveckling

Vi upplever just nu en mycket gynnsam utveckling på filmens område i Västernorrland. Det har skett ett ökat intresse för filmproduktion och flera långfilmer har spelats in i regionen. Flera av filmerna har blivit framgångsrika och fått stor publicitet och spridning.

Mest framgångsrik har långfilmen *I rymden finns inga känslor* varit. Den regisserades av Andreas Öhman från Kramfors. Filmen vann fyra guldbaggar, sågs av 300 000 besökare på svensk biograf och såldes till över 90 länder som på grund av detta kunde ta del av en medryckande historia från Västernorrland.

Ett antal satsningar och investeringar har gjorts inom filmområdet de senaste åren som ligger till grund för framgångarna. Insatserna har bland annat skett genom projekten *Mid Nordic Film Region*, *Filmregion Västernorrland*, *Mid Nordic Film Export*, *Etablering filmfond och stärkt filmnäring i Västernorrland* och *Mid Nordic Female Film Network (pågående)*. Genom projekten har det skapats en god infrastruktur för filmproduktion i Västernorrland.

Projektet *Etablering filmfond och stärkt filmnäring i Västernorrland*, genomfördes 2016-2020 med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Region Västernorrland och Sundsvalls kommun. Syftet med projektet var att ytterligare utveckla Västernorrland som filmregion genom att förbereda för etableringen av en filmfond² i regionen. I projektet ingick bland annat att marknadsföra länet som inspelningsplats, utveckla service till produktionsbolag som vill förlägga sina inspelningar här, kompetensutveckla filmarbetare, samt att utveckla nätverk och kluster för filmföretag i regionen för att ytterligare stärka förutsättningarna för att framgångsrikt kunna bedriva filmproduktion i regionen.

Västernorrland står nu väl rustat för att ta nästa steg som filmregion. Vi vill med detta underlag möjliggöra en beredning av frågan kring etableringen av en filmfond genom att visa på vad sätt en sådan satsning är väl investerade medel för Region Västernorrland och länets kommuner.

Filmproduktion leder till positiva effekter

I förstudien till projektet *Etablering filmfond och stärkt filmnäring i Västernorrland* konstateras att film- och tv-produktion bidrar till flera positiva effekter för en region. Det leder bland annat till regionalekonomisk tillväxt genom att en stor del (ca 40%) av en films budget spenderas på inspelningsorten. Varje regionalt satsad krona ger 4 tillbaka i spenderade medel (s.k. *spend*) i regionen vid en fullt utvecklad filmfond³. Nya arbetstillfällen skapas genom att många filmarbetare behöver anlitas lokalt och det stimulerar företagandet eftersom många som arbetar med film har eget företag. Marknadsföringsvärdet av en filmproduktion är stort, dels genom publicitet i media i samband med inspelning och premiär, dels genom att

² Det som vanligtvis omnämns som en filmfond i svensk eller europeisk filmbransch är inte en fond i egentlig mening. Begreppet beskriver verksamheter som drivs av årliga anslag och som investerar villkorade samproduktionsmedel i film- och Tv-dramaproduktioner eller dokumentärfilmer, vanligtvis med krav på ägarandelar i produktionerna. De filmfonder som finns i Sverige bedrivs i regel i form av offentliga bolag.

³ Spenderingen varierar mellan olika regioner i Sverige i spannet 3,5–12 gånger tillbaka per investerad krona. Beräkningsmodellen för att utvärdera effekter av investeringar i filmproduktioner finns bland annat beskrivna i Film Västs rapport "Västra Götaland som filmregion" (VGR Utvärderingsrapporter 2011:06).

bilder från inspelningsorten synliggörs när filmen visas, i Sverige, men ofta även internationellt. Filmproduktion bidrar till att skapa en attraktiv region och leder till stärkt identitet och stolthet hos regionens invånare. Film är också ett område som särskilt attraherar unga människor.

Goda förutsättningar för filmsatsningar i Västernorrland

Förstudien visar vidare att Västernorrland har goda förutsättningar att lyckas med en satsning på filmproduktion. Här finns varierade miljöer som är utnyttjade på filmduken och som passar bra för filmproduktion. Filmarbetare finns att tillgå, men satsningarna måste fortsätta för att bibehålla och utöka den kompetens som byggts upp i regionen under de senaste åren. Regionen kan erbjuda en bra service för filmproduktion och det finns en välvilja hos befolkningen att hjälpa till i samband med inspelningar. Det finns också bra kommunikationer och det går lätt och smidigt att ta sig hit från andra delar av landet, särskilt från Stockholm där många produktionsbolag har sin bas.

Genom olika kompetensutvecklingsinsatser har vi skapat en bas av kompetenta filmarbetare som kan arbeta vid filmproduktioner. Det har byggts upp en service och beredskap för att ta emot produktioner. Det har i sin tur gjort att produktionsbolag upplever att ”det är lätt att spela in här”. Regionen har attraktiva och framförallt utnyttjade inspelningsplatser att erbjuda. Dessa har marknadsförts gentemot produktionsbolag, men även där behöver ett fortsatt arbete behövas ske.

Sammantaget innebär det ökade intresset för att spela in film i länet och genomförda satsningar att det finns en mycket god grund att bygga vidare på. Det finns således goda förutsättningar att lyckas med en fortsatt satsning på filmproduktion.

Vad är en filmfond

En förutsättning för att kunna locka längre produktioner till en region är att regional medfinansiering kan erbjudas. Valet av inspelningsplats bygger i regel på att regionen där inspelningen sker går in med medfinansiering motsvarande ca 10% av produktionens totala budget. I Västernorrland saknas idag tillräcklig regional medfinansiering för att ta emot större produktioner. Om länet kontinuerligt vill locka långfilms- och tv-dramainspelningar behöver regional medfinansiering kunna erbjudas.

Det som vanligtvis omnämns som en filmfond i svensk eller europeisk filmbransch är inte en fond i egentlig mening. Begreppet beskriver verksamheter som drivs av årliga anslag och som investerar villkorade samproduktionsmedel i film- och tv-dramaproduktioner eller kort- och dokumentärfilmer, vanligtvis med krav på ägarandelar i produktionerna. De filmfonder som finns i Sverige bedrivs i regel i form av offentliga bolag.

Det finns idag fyra regionala filmfonder i Sverige: Film i Väst, Film i Skåne, Film pool Nord och Film i Stockholm. Det saknas idag möjligheter för produktion av långfilm och tv-dramaserier i det stora geografiska området mellan Stockholm och Norrbotten. Vi bedömer att det både finns behov av och utrymme för ytterligare en produktionsregion i denna del; mitten av Sverige.

Omvärld - Gynnsamt läge för filmproduktion

- Nationella satsningar skapar goda förutsättningar i Västernorrland

Det pågår just nu stora förändringar inom filmområdet nationellt och internationellt, som gynnar filmproduktion. Det är därför ett strategiskt bra läge att profilera Västernorrland som ny aktör inom området.

Läget för film och tv-drama i Sverige är gynnsamt just nu. 2017 övergavs det gamla filmavtalet och ersattes av en ny statlig filmpolitik. Staten tillförde då Svenska Filminstitutet lika mycket medel som fanns i det tidigare filmavtalet, vilket gjorde att parterna som tidigare var med och betalade fick behålla sina pengar. För SVT innebar det att de ökade sina investeringar till svenskt drama. Vid sidan av de gamla aktörerna tillkommer nya bolag som jobbar med tv som prenumerationstjänst på nätet. Det är bolag som Netflix, Via Play, HBO Nordic med flera, som alla aviserar att de kommer att satsa allt större medel på lokal tv-serieproduktion med sikte på de svenska prenumeranterna. Via Play har meddelat att de kommer genomföra ca 40 tv-serier med nordiskt innehåll det närmaste året, de flesta på svenska. Den totala mängden pengar i omlopp ökar alltså.⁴

Regeringen har i kulturbudgeten för 2022 föreslagit, att produktionsincitament (d.v.s. en slags produktionsrabatt på 25%) ska införas för filmproduktioner i Sverige. I den föreslagna budgeten ska 100 miljoner kronor avsättas årligen. Detta kommer innebära att Sverige blir mer konkurrenskraftigt och kan behålla inhemska produktioner i landet, samt i ökad omfattning locka hit internationella produktioner. De regioner som kan erbjuda medfinansiering till produktioner äger en stark konkurrensfördel när det handlar om att attrahera film- och tv-inspelningar till regionen.

Rörlig bild en viktig del i samhällsutvecklingen

Konsumtion av rörlig bild är idag större än någonsin och produktion av rörliga bilder tillhör en expansiv marknad i hela Europa och även i stora delar av världen. En revolutionerande utveckling har skett de senaste åren när det gäller konsumtion av rörlig bild. Idag väljer vi inte bara vad, utan även hur, var och när vi ska se film och rörlig bild. tv-tablåttandet tappar mark till fördel för video-on-demand-, streaming- och nättjänster. Den nya tekniska utvecklingen möjliggör för oss att se vad vi vill, när vi vill och hur vi vill. Totalt sett upptar tv-tittande, datorspel och sociala uppdateringar allt mer av dygnets timmar.

Det är viktigt ur såväl demokratisynpunkt som ur ett kulturellt, socialt och näringslivsmässigt perspektiv att det produceras rörliga bilder även från vår region. Det är viktigt att även våra miljöer och vår verklighet speglas, gestaltas och sprids i det ständigt ökande flödet av film och rörliga bilder.

I Västernorrland finns idag 270 registrerade företag inom media, varav ett hundratal inom film, video och tv. Inom närliggande områden såsom foto, ljud och musikproduktion finns ytterligare 265 bolag.

3 goda skäl till att skapa en filmfond

Nya medel i omlopp:

- Branschen signalerar efterfrågan (tv-kanaler satsar medel på produktion av serier)
- Regeringen inför produktionsincitament
- Nya produktionsmedel frigörs nationellt efter nya filmavtalet och en ny helstatlig filmpolitik

⁴ Ur Skrivelse från Film i Skåne inför beslut om filmfond för Malmö.

Filmproduktion bidrar till positiva effekter:

- Film bidrar till att skapa tillväxt och en attraktiv region.
- Det skapar arbetstillfällen och nya företag bildas
- Det ger synergieffekter med andra närliggande branscher
- Varje satsad krona ger 4 kronor tillbaka i spenderade medel
- Regionen synliggörs och marknadsförs
- Det stärker besöksnäringen
- Film är ett område som attraherar unga
- Det stärker den regionala identiteten

Västernorrland har bra förutsättningar för filmproduktion:

- Västernorrland har varierade och outnyttjade miljöer som efterfrågas
- Det finns produktionserfarenhet och en bas av kompetenta filmarbetare
- Film Västernorrland har gjort satsningar och skapat möjligheter för utökad filmproduktion
- Film Västernorrland har redan idag en budget (1 mkr) för samproduktion av framför allt kort- och dokumentärfilm
- Det finns goda kommunikationer
- Det finns en uppbyggd produktionsservice

Förslag

Med anledning av dessa ovanstående beskrivna faktorer är det ett bra och strategiskt tillfälle att göra en satsning på filmproduktion i Västernorrland. Det finns goda utsikter för att en satsning skulle falla väl ut. Det vore strategiskt att göra en regional satsning samtidigt som filmområdet stärks nationellt. Därför föreslås att kommunerna i Västernorrland och Region Västernorrland satsar gemensamma medel i en filmfond.

De föreslagna summorna är årliga anslag till filmfonden.

Finansieringsförslag filmfond Västernorrland

De två förslag till finansiering som återfinns nedan baseras på den finansieringsmodell som finns för filmfonden i Norrbotten (Filmpool Nord). Den bygger på att kommunerna tillsammans med regionen tar ett gemensamt ansvar för fonden. Förslag nummer två motsvarar samma summa per kommuninvånare som kommunerna satsar i Norrbotten. Där går kommunerna in med medfinansiering i fonden motsvarande 17 kr/kommuninvånare, förutom Luleå som i form av värdkommun för filmfonden går in med 55 kr/kommuninvånare. Region Norrbotten går in med 55 kr/invånare, men insatsen omfattar även filmkulturell verksamhet. Översatt till Västernorrland skulle ett tillskott från regionen till en filmfond, motsvarande nivån i Norrbotten, hamna på ca 7,8 miljoner kronor.

Förslag 1

Finansieringsmodellen är baserad på 10 kr per invånare förutom Sundsvalls kommun som betalar 20 kr per invånare. Avrundat blir förslaget till finansieringsmodell som följer:

<i>Kommun</i>	<i>Kommunal insats i kronor</i>
Härnösand	250 000
Kramfors	180 000
Sollefteå	200 000
Sundsvall	2 000 000
Timrå	180 000
Ånge	90 000
Örnsköldsvik	550 000
Summa kommunal insats	3 450 000
Region Västernorrland	3 450 000
Filmfond i Västernorrland	6 900 000

Förslag 2

Förslaget är baserat på Filmpool Nords finansieringsmodell, där samtliga kommuner betalar 17 kr per invånare förutom Luleå kommun som betalar 55 kr per invånare. Avrundat blir förslaget till finansieringsmodell som följer:

<i>Kommun</i>	<i>Kommunal insats i kronor</i>
Härnösand	420 000
Kramfors	310 000
Sollefteå	340 000
Sundsvall	5 350 000
Timrå	310 000
Ånge	160 000
Örnsköldsvik	940 000
Summa kommunal insats	7 830 000
Region Västernorrland	7 830 000
Filmfond i Västernorrland	15 660 000

Om förslagen

En filmfond på ca 6,9 miljoner

En mindre filmfond skulle ha betydelse och skapa en ökad produktionsnivå i länet och bidra till positiva effekter. Den skulle märkas i ett nationellt perspektiv, på samma sätt som Norrköpings filmfond på 3 miljoner som fått viss uppmärksamhet. För att kunna locka 2-5 produktioner, och ha en viss flexibilitet, behöver en filmfond ligga på minst 5 mkr.

En större filmfond på ca 15,6 miljoner

En filmfond på 15 miljoner kronor skulle få stor genomslagskraft och publicitet i Sverige. Den regionala medfinansieringen skulle då ligga på samma nivå som hos Film i Skåne och Filmpool Nord, där stora produktioner som *Bron* och *Midnattssol* skapat stora mervärden. En filmfond av den storleken skulle möjliggöra att exempelvis 10-15 långfilmer eller 3-5 tv-serier skulle kunna spelas in årligen i Västernorrland, samt ett ökat antal kort- och

dokumentärfilmer. Detta skulle skapa en stark filmbransch i länet och innebära att Västernorrland profilerar sig som filmregion och blir det femte produktionscentrumet i Sverige. En fullt utvecklad fond av denna storlek skulle bidra till att bygga upp en infrastruktur för filmproduktion bestående av filmarbetare, teknikföretag, postproduktionsbolag m.m. Det är då också rimligt att anta att nivån på *spend* skulle hamna på samma nivå som hos övriga produktionscentra, d.v.s. att varje investerad krona ger 4 kronor tillbaka i regionalekonomisk vinst. Behovet av att kunna tillhandahålla studiofaciliteter skulle behöva undersökas.

Syfte

Syftet med att etablera Filmfond Västernorrland är att skapa ett hållbart och attraktivt filmproduktionsklimat som bidrar till tillväxt och sysselsättning, konstnärlig utveckling, samt marknadsföring av regionen.

Inriktningsmål

- Kontinuerligt locka större film- och tv-produktioner till länet.
- Vid förslag 1: Minst en tv-dramaserie eller två-fyra långfilmer, samt ett ökat antal kort- och dokumentärfilmer, årligen spelas in i länet.
- Vid förslag 2: Minst tre-fem tv-dramaserier eller sex-tolv långfilmer, samt ett ökat antal kort- och dokumentärfilmer, årligen spelas in i länet.
- Utveckla filmnäringen i regionen.
- Bidra till en långsiktigt hållbar arbetsmarknad för filmarbetare i regionen.
- En positiv regionalekonomisk effekt.
- Återkommande ge film- och tv-publiken möjlighet att uppleva berättelser av god kvalitet med personer, platser och perspektiv från Västernorrland.
- Ett stärkt Västernorrländskt självförtroende.

Beräknat resultat

Vad skulle en satsning ge?

- Västernorrland blir en ny aktör inom film- och tv-produktion och profilerar sig som filmregion både i Sverige och internationellt.
- Ett antal större film- och tv-produktioner spelas in årligen.
- Det ger publicitet och marknadsför regionen, såväl nationellt som internationellt.
- Vid förslag 1: För varje investerad krona spenderas minst 2 i regionen.
- Vid förslag 2: För varje investerad krona spenderas 4 i regionen.
- För varje investerad krona ges ett mervärde i övriga Kulturella och kreativa näringar som kan innebära att deras andel av BNP ökar med 7 gånger (enligt beräkning av Tillväxtverket).⁵
- Det skapar arbetstillfällen och nya företag bildas. En ny arbetsmarknad och bransch

⁵ Tillväxtverket, Fler filminspelningar till Sverige - genom stärkta konkurrensvillkor för internationell filmproduktion, Rapport 0239 (2017) s 55.

skapas i länet. För varje långfilmsinspelning skapas ca 3-6 årsverken.

- Det lockar spetskompetenser till länet.
- Besöksnäringen stimuleras.
- Filmturism stimuleras.
- Filmproduktion attraherar och engagerar unga och får dem att stanna kvar eller återvända till regionen, samt skapar arbetstillfällen för unga människor.
- Det bidrar till stolthet hos regionens invånare.
- Det bidrar till en kreativ och attraktiv region.
- Det bidrar till en högre konstnärlig kvalitet på film som produceras i länet.
- Kulturarvet stärks.

Förslag till organisation och uppstart

En filmfond måste drivas i aktieföretagsform. Scenkonst Västernorrland AB (Film Västernorrland) föreslås administrera och driva filmfonden. Det omfattar marknadsföring och kommunikation av filmfonden, kontaktskapande med produktionsbolag, att ta emot och handlägga förfrågningar och ansökningar om samproduktion, beslutsfattande och avtalsskrivningar samt rapportering och utvärdering av resultat och utfall. För att bemanna fonden beräknar vi att behovet är en heltidstjänst för Förslag 1 och två heltidstjänster för Förslag 2.

Uppdraget att driva filmfonden ges genom ett utökat ägardirektiv till Scenkonst Västernorrland AB. Film Västernorrland är idag regionens filmresurscentrum kring filmkulturella frågor och filmproduktion. Ett samverkansavtal upprättas mellan finansörerna av fonden, det vill säga Region Västernorrland och länets kommuner, och Scenkonst Västernorrland.

För att kunna starta upp arbetet redan under innevarande år har Scenkonst Västernorrlands styrelse beslutat att avsätta 2 mkr av bolagets medel under 2022.

Parallellt med uppstarten avser Scenkonst Västernorrland AB/Film Västernorrland också att driva ett projekt med syfte att stärka förutsättningarna för filmproduktion och Västernorrland som inspelningsplats, i samverkan med deltagande kommuner och andra relevanta aktörer inom till exempel tillväxtområdet i Västernorrland. Idag pågår projektet Mid Nordic Female Film Network⁶, som delvis syftar till ändamålet. I juni 2021 färdigställdes också förstudien Hållbar filmproduktion i Västernorrland⁷, med syfte att ligga till grund för ett kommande genomförandeprojekt. En ansökan har gjorts till ERUF om medel till ett tvåårigt projekt, Filmregion Västernorrland, med syfte att parallellt med filmfondens uppstart kunna arbeta med branschstärkande insatser. Beslut tas i mitten av mars 2022.

⁶ Projektet Mid Nordic Female Film Network drivs av Film Västernorrland, Filmpool inom Region Jämtland Härjedalen och Midnorsk Filmsenter i Trøndelag, med stöd från Interreg Sverige-Norge.

⁷ Förstudien Hållbar Filmproduktion i Västernorrland genomfördes 2020-2021 med stöd från Europeiska Regionala Utvecklingsfonden och Region Västernorrland.